

Sygn. akt VII U 4669/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan - Karasińska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 stycznia 2020 r. w Warszawie

sprawy H. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania H. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 18 października 2019 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

SSO Monika Roslan – Karasińska

UZASADNIENIE

H. M. w dniu 7 listopada 2019 r. złożyła za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddziału w W. odwołanie od decyzji z dnia 18 października 2019 r. znak:(...)

Uzasadnieniu odwołania ubezpieczona wskazała, że spełnia warunki do otrzymania emerytury wraz z rekompensatą według najkorzystniejszego dla niej wariantu z tytułu pracy w charakterze nauczyciela, gdyż jako nauczyciel pozostaje ona w grupie pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze. Ubezpieczona ponadto zaznaczyła, że 17 stycznia 2007 r. ukończyła 55 lat i zgodnie z przepisami prawa wystąpiła z wnioskiem o przyznanie jej prawa do emerytury. Emeryturę wcześniej przyznano jej od dnia 1 czerwca 2007 r. Świadczenie zostało zawieszono z uwagi na kontynuowanie pracy nauczyciela. Od 1 września 2008 r., w związku z rozwiązaniem umowy o pracę jest jej wypłacana emerytura nauczycielska ale bez rekompensaty. Na marginesie odwołująca podniosła, że jest osobą urodzoną w (...) r. i pracowała w pełnym wymiarze w szczególnym charakterze przez co najmniej 15 lat do 31 grudnia 2008 r., a więc należy jej się emerytura nauczycielska z rekompensatą (odwołanie z dnia 7 listopada 2019 r., k. 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 20 listopada 2019 r. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie

art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Argumentując swoje stanowisko organ rentowy wskazał, że odwołująca ma przyznaną wcześniej emeryturę od dnia 1 czerwca 2007 r. Zgodnie natomiast z treścią art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1924) rekompensata nie przysługuje osobie która nabyła prawo

do emerytury na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (odpowiedź na odwołanie, k. 4 – 4 verte a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 26 czerwca 2007 r. organ rentowy przyznał H. M. urodzonej w dniu (...) wcześniejszą emeryturę od dnia 1 czerwca 2007 r.

na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r., poz. 353 ze zm.), wypłata emerytury została zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia (bezsporne, a nadto decyzja ZUS z dnia 26 czerwca 2007 r., k. 29 tom I akt organu rentowego).

W dniu 2 września 2008 r. ubezpieczona przedłożyła w ZUS świadectwo pracy z dnia 31 sierpnia 2008 r. oraz wniosła o przekwalifikowanie jej świadczenia na emeryturę nauczycielską i wypłatę świadczenia (wniosek z dnia 2 września 2008 r., k. 45 tom I akt organu rentowego).

Decyzją z dnia 10 września 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I.Oddział w W. przyznał ubezpieczonej wcześniejszą emeryturę od dnia 1 września 2008 r,

tj. od dnia ustania zatrudnienia na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karty Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r., poz. 674) i ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r., poz. 353 ze zm.) (bezsporne, a nadto decyzja ZUS z dnia 10 września 2008 r., k. 51 tom I akt organu rentowego).

W dniu 16 grudnia 2011 r. H. M. wniosła o przyznanie prawa do emerytury w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego (wniosek o emeryturę, k. 1 – 3 tom II akt organu rentowego).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. w dniu 13 marca 2012 r. wydał decyzję znak: (...)w której przyznał H. M. emeryturę od dnia 17 stycznia 2012 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Jednocześnie organ rentowy zaznaczył, że emerytura wyliczona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej jest niższa od dotychczas wypłacanej emerytury wcześniejszej, wobec tego nadal będzie wypłacana emerytura ustalona na podstawie art. 29 ustawy emerytalnej w kwocie brutto 2373,48 zł. Emerytura była wielokrotnie przeliczana (decyzja ZUS z dnia 13 marca 2012 r., k. 17 tom II akt organu rentowego).

Pismem z dnia 16 października 2019 r. H. M. wniosła o przeliczenie emerytury na emeryturę z Karty Nauczyciela, czyli emeryturę wraz z rekompensatą i uznanie oraz zaliczenie całego okresu zatrudnienia w szczególnym charakterze (pismo z dnia 16 października 2019 r. - tom II akt organu rentowego).

Decyzją z dnia 18 października 2019 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. odmówił H. M. prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnym charakterze. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1924) prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po

31 grudnia 1948 r., jeżeli przed dniem 1 stycznia 2009 r. wykonywał przez co najmniej 15 lat pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.), a nie ma ustalonego prawa do emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, oraz nie ma ustalonego prawa do emerytury pomostowej. Organ rentowy zaznaczył, że decyzją z dnia 26 czerwca 2007 r. ustalono prawo do emerytury wcześniejszej od dnia

1 czerwca 2007 r. Z kolei zgodnie z wnioskiem ubezpieczonej z dnia 1 września 2008 r., organ rentowy przyznał H. M. emeryturę nauczycielską od 1 września 2008 r. decyzją z dnia 10 września 2008 r. Wobec powyższego wniosek o rekompensatę nie podlega uwzględnieniu z uwagi na ustalone wcześniej prawo do emerytury wcześniejszej na podstawie ustawy o emeryturach i rentach (decyzja ZUS z dnia 18 października 2019 r. - tom II akt organu rentowego).

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny na podstawie dokumentów załączonych do akt sprawy, w skład których wchodziły akta organu rentowego. Stan faktyczny sprawy był co do zasady bezsporny. Sąd uznał materiał dowodowy za wystarczający do rozstrzygnięcia w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie H. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. odwołanie z dnia 18 października 2019 r. znak:(...), jako niezasadne i podlegało oddaleniu.

Na wstępie należy zważyć, że zgodnie z art. 148¹ § 1 kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460, dalej: k.p.c.) sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna - mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych - że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Analizując treść złożonych przez strony dokumentów, w szczególności podniesione przez odwołującą zarzuty Sąd uznał, że okoliczności faktyczne nie były w sprawie sporne. Spór nie dotyczył faktów lecz prawa, wobec czego Sąd na podstawie art. 148¹ § 1 k.p.c. uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym.

Spór zaistniały w niniejszej sprawie dotyczył ustalenia okoliczności stanowiących przesłankę uzyskania prawa do rekompensaty według przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1924).

Zgodnie z art. 2 ust. 5 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Reguły uzyskania zdefiniowanej wyżej rekompensaty zostały określone w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, zgodnie z którym rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 15 lat. Natomiast w myśl ust. 2 cytowanego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy emerytalnej.

Jak wynika z powyższych przepisów przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

1. utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę we wcześniejszym wieku emerytalnym w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 roku - w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, a przed dniem 1 stycznia 1969 roku - podstawy prawnej przewidującej takie uprawnienie,
2. niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej na zasadach wynikających z przepisów o emeryturach pomostowych,
3. legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 letnim okresem pracy w warunkach szczególnych lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej,
4. nieuzyskanie przez ubezpieczonego prawa do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie emerytalnej.

Zaznaczenia wymaga również, że powyższe przesłanki mają charakter kumulatywny, tj. aby móc ubiegać się o świadczenie w postaci rekompensaty przewidzianej w ustawie o emeryturach pomostowych konieczne jest jednoczesne zaistnienie przesłanek określonych w punktach 1-3, oraz nieistnienie przesłanki o charakterze negatywnym, określonej w punkcie 4.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszego sporu Sąd Okręgowy zwraca uwagę na brzmienie art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych zgodnie z którym, rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 53, dalej: ustawa emerytalna). Okoliczność wskazana w tym przepisie stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty, to znaczy, że zaistnienie wyrażonej w niej sytuacji uniemożliwia realizację przyznania prawa do wnioskowanego świadczenia. Skoro więc wnioskodawczyni posiada prawo do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie emerytalnej, to prawa do rekompensaty nabyć nie może. Sąd podziela istniejący w doktrynie pogląd (M. Zieleniecki, komentarz do art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX 2014), zgodnie z którym stosowanie jedynie wykładni literalnej omawianego przepisu jest niewystarczające, gdyż prowadziłoby do wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z funduszu ubezpieczeń społecznych. Do prawidłowej interpretacji tego przepisu konieczne jest zastosowanie wykładni systemowej, która prowadzi do przepisu art. 23 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego. Z kolei z art. 173 ust. 1 ustawy emerytalnej kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 roku. W tych okolicznościach warunek sformułowany w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia.

W świetle przytoczonych okoliczności, twierdzenia odwołującej w przedmiocie przysługującego jej uprawnienia do w/w rekompensaty, w związku ze spełnieniem warunków do przyznania emerytury z tytułu pracy w szczególnym charakterze, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, Sąd uznał za bezzasadne.

Odwołująca twierdzi bowiem, że decyzja organu rentowe w sposób krzywdzący pozbawiła jej prawa do rekompensaty. Skarżąca pozostaje w przekonaniu, że skoro posiada staż pracy w szczególnym charakterze powyżej 15 lat o którym mowa w w/w rozporządzeniu, to należy się jej prawo do żądanego świadczenia. Stanowisko to jest jednak błędne. Jak bowiem wcześniej wskazano, emerytura z tytułu pracy w szczególnym charakterze, jest świadczeniem, które reguluje nie tylko rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, ale również ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, czego konsekwencją jest wyczerpanie dyspozycji art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych wykluczającej przyznanie rekompensaty osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy emerytalnej.

Skoro, jak wynika z powyższego, celem rekompensaty jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, to przesłanka negatywna, o której mowa w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, na co wskazuje wykładnia funkcjonalna tego przepisu, zachodzi w przypadku pobierania emerytury przyznanej w obniżonym wieku emerytalnym np. na podstawie art. 46 w zw. z art. 32 lub 39 czy też art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 14 grudnia 2015 r., lex nr 1979477).

Jak zasadnie podnosi organ rentowy odwołująca od dnia 1 czerwca 2007 r. miała ustalone prawo do emerytury wcześniejszej decyzją z dnia 26 czerwca 2007 r. na podstawie ustawy emerytalnej, wypłata emerytury została jednak zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia. Tylko z uwagi na nierozwiązanie stosunku pracy świadczenie to nie zostało wypłacone. W wyroku z dnia 16 maja 2018 roku w sprawie III UK 88/17 (OSNP 2019/2/23) Sąd Najwyższy wskazał, że rekompensata, o której mowa w art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (jednolity tekst Dz.U. z 2018 r., poz. 1924), nie przysługuje osobie, która nabyła ex lege prawo do emerytury w

obniżonym wieku emerytalnym na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.), ale nie zrealizowała tego prawa wskutek niezłożenia wniosku o świadczenie. Podobnie Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 1073/17 (Biuletyn Sadu Apelacyjnego w Katowicach nr (...)) uznał, że ubezpieczony, który nabył prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach nie może - po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego - skutecznie domagać się przyznania odszkodowania (rekompensaty), o którym mowa w art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. Sąd Okręgowy w pełni podziela poglądy Sądów zaprezentowane powyżej.

Na marginesie Sąd zważył, że decyzją z dnia 10 września 2008 r., organ rentowy przyznał H. M. emeryturę nauczycielską od dnia 1 września 2008 r. na podstawie Karty Nauczyciela i ustawy emerytalnej. Nie ulega wątpliwości, że oba powyżej wymienione świadczenia emerytalne przyznane zostały odwołującej na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Reasumując to właśnie to nabycie prawa do wcześniejszej emerytury stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty. Fakt, że emerytura ta była zawieszona jest bez znaczenia, gdyż przepis art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych stanowi, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury.

Mając na względzie całokształt przytoczonych okoliczności, Sąd orzekł na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć (...)

M.P.